ואם חקק בו ד' על ד'. וקשה לריב"ם מ"ש מסוכה דלעיל גבוהה י' דאמר בפ"ק דסוכה (דף ה.) מקק בה להשלימה לי' אם יש משפת חקק ולכותל ג' טפחים פקולה פחות מג' כשרה והכא מהני חקיקה אפילו מופלגת מן הכותל הרבה [1] ומירץ דשאני התם גבי סוכה דצעינן שיהיו מחיצות קמטות לסכך דילפינן התם (דף ו:) מחיצות מבסכת בסכת בסכות כדאמרי' התם [2] הרמיך הסיכוך מן הדפנות פסולה ולהכי צעינן שיהא פחות מג' דלריך לגרף הגידוד של חקק למחיצות כדי שיהיו קמוטות לסכך שכנגד הנקב ואע"ג דדופן עקומה מכשרת עד ד' אמות מתרץ לה הש"ס [3] ה"מ היכא דליכא מחיצות מעליתא אבל הכא דלשויה מחיצה בפחות מג' מלטרף הגידוד עם המחיצות דהוא קמוט לסכך טפי לא מלטרף [4]): **התם** לא ניחא תשמישתיה. ולדי רה"ל לרבנן לאו כרה"ר דמי אע"ג דניחא תשמישתיה טפי מקרן זוית דהא אפילו ר"א דפליג בגדי רה"ר מודה בקרן זוית כדפרי' לעיל [5] אפ"ה לא הוי כחורי רה"ר דחורי רה"ר לא ניחא תשמישתיה טפי:

והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת רבי מאיר ורבנן. תימה לר"י דבפרק קמא דעירובין (דף יח: הסמ) כתיפה דפליגי הא ר"מ ורבנן אמרינן התם דלא אמרינן חוקקין להשלים לר"מ אלא מים ברגליה ג' וגובהה י' פי' גובה ג' טפחים שיש בהן רחב ד' אבל אין ברגליה ג' אי שאינה גבוה מי' [6] לא אמרינן [7] ואע"כ היכי אמרינן הכא חוקקים להשלים לר"מ בחור כל שהוא ומאמר ר"י דאיירי בחורין שדרכן לעשות בשעת הבנין שמפולשין לרה"ר וכלד רה"י הם רחבים ד' אבל לא מלד רה"ר ולכ"ע הוי חור [8] רה"י דהא חורי רה"י כרה"ר דמי ולא פליגי אלא לשויה מקום ד' על ד' דלרבי מאיר חוקקין להשלים והוי כד' על ד' אבל ממש בחור כל שהוא [9] אפילו ר"מ מודה דלא אמרינן חוקקין להשלים וכן משמע בירושלמי [10] דגרסינן התם על דעתיה דר"מ בין שיש שם ד' בין שאין שם ד' רואין את הכותל כגמוס ודוקא אותם שלמעלה מי' תשיבי חורי רה"י אבל שלמטה מעשרה אין בני רה"י משתמשין שם מפני בני רשות הרבים שמשתמשין בהן וה"פ וכ"ת דלית ביה ד' ואע"ג שהם חורי רה"י הוי כחורך מאויר לפי שלא נח על מקום ד' והאמר רב יהודה בר' ואם לא מקום ד' לריך לאוקמה בר"מ דאמר חוקקין מתני' בחור כל שהוא ממש דלא אמרי' חוקקין לכ"ע הייט משום דסתם חוריה כך הם ועוד דע"כ הולרך לאוקמי בדבלי' שמיע' דבחור כל שהוא ממש דלא אמר

אלא דאין רה"ר למעלה מי' מתני' היא [6] דתנן הזורק ד' אמות בכותל למעלה מי' טפחים כזורק באויר למטה מי' טפחים כזורק בארץ אלא אכרמלית דאין כרמלית למעלה מי' ואקילו בה רבנן מקולי רה"י ומקולי רה"ר מקולי רה"י דאי איכא מקום ארבעה הוא דהויא כרמלית ואי לא מקום פטור בעלמא הוא מקולי רה"ר דעד י' טפחים הוא דהויא כרמלי' למעלה מי' טפחים לא הויא כרמלי': גופא אמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רב [7]בית שאין תוכו י' וקרויו משלימו לי' על גגו מותר לטלטל בכולו בתוכו אין מטלטלין בו אלא בד' אמות אמר אביי [8] ואם חקק בו ד' על ד' והשלימו לי' מותר לטלטל בכולו מאי טעמא הוי חורי רה"י וחורי רה"י כרה"י דמו דאיתמר [9] חורי רה"י כרה"י דמו [10] חורי רה"ר אביי אומר כרה"ר דמו [11] רבא אומר כרה"ר דמו א"ל רבא לאביי [12] לאו כרה"ר דמו א"ל רבא לאביי לדידך דאמרת חורי רה"ר כרה"ר דמו מ"ש מהא דכי אתא רב דימי א"ר יוחנן לא נצרכה אלא לקרן זוית הסמוכה לרה"ר ותיהוי כחורי רה"ר התם לא ניחא תשמישתיה הכא ניחא תשמישתיה תנן [13] הזורק ד' אמות בכותל למעל' מי' (ח) כזורק באויר למטה מי' טפחים כזורק בארץ והוינן בה מאי כזורק בארץ והא לא נח וא"ר יוחנן בדבילה שמינה שנו ואי ס"ד חורי רה"ר כרה"ר דמו למה לי לאוקמה בדבילי' שמינה לוקמה בצרור וחפץ ודנח בחור [14] זימנין משני לה [15] שאני צרור וחפץ דמיהדר ואתי זימנין משני לה בכותל דלית ביה חור מצאי מדקתני רישא זרק למעלה מי' טפחים כזורק באויר ואי ס"ד בכותל דאית ביה חור אמאי כזורק באויר הא נח בחור וכי תימא מתני' דלית בהו ד' על ד' והאמר רב יהודה א"ר חייא [16] זרק למעלה מי' טפחים והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר"מ ורבנן דר"מ סבר [17] חוקקין להשלים ורבנן סברי [18] אין חוקקין להשלים אלא לאו ש"מ בכותל דלית ביה חור שמע מינה: גופא אמר רב חסדא [19] נעץ קנה ברשות היחיד וזרק ונח על גביו אפי' גבוה מאה אמה חייב מפני שרה"י עולה עד לרקיע לימא רב חסדא דאמר כרבי דתניא [20] זרק ונח ע"ג כ"ש ר' מחייב וחכמים פוטרים (אלמא לא בעינן מקום ד' על ד' [21]) אמר

אלא דאין רה"ר למעלה מי' מתני' היא דתנן הזורק ד' אמות בכותל למעלה מי' טפחים כזורק באויר למטה מי' טפחים כזורק בארץ אלא אכרמלית דאין כרמלית למעלה מי' ואקילו בה רבנן מקולי רה"י ומקולי רה"ר מקולי רה"י דאי איכא מקום ארבעה הוא דהויא כרמלית ואי לא מקום פטור בעלמא הוא מקולי רה"ר דעד י' טפחים הוא דהויא כרמלי' למעלה מי' טפחים לא הויא כרמלי': גופא אמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רב [1]בית שאין תוכו י' וקרויו משלימו לי' על גגו מותר לטלטל בכולו בתוכו אין מטלטלין בו אלא בד' אמות אמר אביי [2] ואם חקק בו ד' על ד' והשלימו לי' מותר לטלטל בכולו מאי טעמא הוי חורי רה"י וחורי רה"י כרה"י דמו דאיתמר [3] חורי רה"י כרה"י דמו [4] חורי רה"ר אביי אומר כרה"ר דמו [5] רבא אומר כרה"ר דמו א"ל רבא לאביי [6] לאו כרה"ר דמו א"ל רבא לאביי לדידך דאמרת חורי רה"ר כרה"ר דמו מ"ש מהא דכי אתא רב דימי א"ר יוחנן לא נצרכה אלא לקרן זוית הסמוכה לרה"ר ותיהוי כחורי רה"ר התם לא ניחא תשמישתיה הכא ניחא תשמישתיה תנן [7] הזורק ד' אמות בכותל למעל' מי' (ח) כזורק באויר למטה מי' טפחים כזורק בארץ והוינן בה מאי כזורק בארץ והא לא נח וא"ר יוחנן בדבילה שמינה שנו ואי ס"ד חורי רה"ר כרה"ר דמו למה לי לאוקמה בדבילי' שמינה לוקמה בצרור וחפץ ודנח בחור [8] זימנין משני לה [9] שאני צרור וחפץ דמיהדר ואתי זימנין משני לה בכותל דלית ביה חור מצאי מדקתני רישא זרק למעלה מי' טפחים כזורק באויר ואי ס"ד בכותל דאית ביה חור אמאי כזורק באויר הא נח בחור וכי תימא מתני' דלית בהו ד' על ד' והאמר רב יהודה א"ר חייא [10] זרק למעלה מי' טפחים והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר"מ ורבנן דר"מ סבר [11] חוקקין להשלים ורבנן סברי [12] אין חוקקין להשלים אלא לאו ש"מ בכותל דלית ביה חור שמע מינה: גופא אמר רב חסדא [13] נעץ קנה ברשות היחיד וזרק ונח על גביו אפי' גבוה מאה אמה חייב מפני שרה"י עולה עד לרקיע לימא רב חסדא דאמר כרבי דתניא [14] זרק ונח ע"ג כ"ש ר' מחייב וחכמים פוטרים (אלמא לא בעינן מקום ד' על ד' [15]) אמר

מי מוד. כרה"ר דמו. וזרק לרגע אמות ונח שם חייב דהשתי ליה הנחה כרשות הרבים [עירובין סו:]. לא נצרכה. כרמלית דקתני אלא לאוקמי כרמלית אחריתי כגון קרן זוית שנכנס בו מים לאוכל והנח מקרקע לרשות הרבים. לא ניחא תשמישתיה. שאין יכולין להכנס לה להדיח דרך הילוכו אי נמי מים שפיר עומד בשלמות שיוכלו אותה סמוכה לרשות הרבים ולפנים שיש הכלעה מעבכת את הרבים מלינכנס בהדיח בתוך כיסה של זוית כאחרת (לעיל ע"א). בדבילה שמינה. שנדבק בפני הכותל [לקמן צט:]. באנו למחלוקת ר"מ ורבנן. דאיפלגו בחוקקים להשלים בפרק קמא דעירובין (יח:) ובעירובין (יח:) לר' מאיר דאמר חוקקין להשלים בחוקים שיש כדי לאוכל הוא לרגע [שם ק:]. חוקקין להשלים. רואין אותו כאילו חוקק. אין חוקקין להשלים. הלכך חוקק מקום פטור בעלמא הוא [עירובין קא:]. זיז. כל עץ היוצא מן הכותל קרי זיז [לעיל ד:]. [מהאי שייך לדף ח.] שדי נופר בתר עיקרו. והוי כמונח בכרשות הרבים על מקום ארבעה דעיקר מסמר ליה לנוף [לעיל ד:]. עמוד תשעה. כגון גובה תשעה ורחב ארבעה לרבים לאוקמי כדאמר בפרק קמא דשבת [לקמן צא: תר"ש בב"ח וכאן בגה"ש]. דוקא נקבע בתשעה כדאמר מלישות הנעה דפחות מתלבה אחרת אמיכתא הוא דדקתי לה כרבים מתלבה עד תשעה לא מדקתי לה מפני נוטה ולא כתוחי מכחפי עלה מפני נוטה לכתף אלא כרשות הרבים הוא אלא כרמלית תשעה חזיא לכמוחי והוי רשות הרבים עשרה לשות היחיד. ונח על גביו חייב. דהוה לה עקירה והנחה מתחילה ארבע לגוף ארבע כרשות הרבים אבל אין רבים מכחפין עליו אף על גב דזרק ארבע אמות ברשות הרבים כיון דלא הוה הנחה ברשות הרבים פטור [עירובין לג.].

עין משפט נר מצוה

לז א ב טוס"ע א"ח סי' שמה סעיף עז:
לח ג מיי' פי"ל מהלכות שבת הלכה י סמג לאוין סה טוש"ע שם סעיף ד:
לח ד מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף יג:
לט ה מיי' שם הל' יח טוש"ע שם סעיף י:
מ ז מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ה:

גליון הש"ס

גמ' רבא אמר לאו כרה"ר דמו. עיין עירובין פז ע"ב ובכל"ר שם בד"ה ותהוי: שם דומנין משני לה. קצין זה גדרים מה ע"ב[ג]: תוס' ד"ה והלכה ונחה בר' וא"ב חיבי אמוראין הבא חוקקים בו. עי' מלין קכו ע"א תוד"ה מגן:

רבינו חננאל

אמר אביי אם חקק בו ד' על ד' מותר לטלטל בכל הבית מ"ט אלו הארבעה שיש בגובהן עשר הן הבית והשאר חשובין כחורין וקי"ל חורי רה"ר כרה"ר דמו. חורי רה"ר אביי אמר כרשות הרבים דמו ורבא אמר לאו כרשות הרבים דמו והלכתא כרבא. הא דא' רב חסדא נעץ קנה ברה"ר אפי' מאה אמה זורק מרה"ר ונח על גביו חייב. נימא כר' אמרה דתניא זרק ונח ע"ג זיז כל שהוא ר' מחייב וחכמים פוטרין.

רב נסים גאון

והא דאמר רב יהודה אמר רב אמר ר' חייא זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר' מאיר ורבנן. ושמועה זו בפרק הזורק (דף ק) ותניא נמי הכי זרק למעלה מי' והלכה ונחה בחור כל שהוא ר' מאיר מחייב וחכמים פוטרים וחמצא בירור השמועה במס' עירובין בפרק א' (דף יא) אשכחיה רב ששת לרבה בר שמואל אמר ליה תאני מר מידי בגורת פתח אמר ליה תנינא כישה רבי מאיר מחייב במזחזה וחכמים פוטרין דר' מאיר סבר חוקקין להשלים ולדבריו אם נחה בחור כל שהוא חייב ורבנן סברי אין חוקקין להשלים ואם נחה בחור כל שהוא פטור עד שתנוח בחור שיש בו ד' ועוד תמצא בפרק א' מן מסכת יומא (דף יא) (ובמסכת שבת בפרק המוצא תפילין) [עירובין דף קא] תנו רבנן פתחי גינה בזמן שיש להן בית שער מבפנים כר' ראמרו אמר אביי לעולם דלית ביה ד' ויש בו לחוק להשלימו לד' ובהא פליגי דר' מאיר סבר חוקקין להשלים ורבנן סברי אין חוקקין להשלים:

מסורת הש"ס עם חוספות

ג) לקמן לט: קן. ב) עיין תוס' עירובין לב. ד"ה אי, ושם לה. ד"ה אי, ושם פו: ד"ה גזרשמרא, ושם פט: ד"ה בפחיצות. ג) [לקמן לט: קן.]. ד) [נ"ל שם. ע"ש]. ה) [לקמן ק.] יומא יח: [עירובין יד: לג: קח:]. ו) [לעיל ד:]. ז) [וע' תוס' שבת ד: מל"ל פחות מטלפח]. ח) [דף ח.]. ט) [שם ד.]. י) ע"א ד"ה לא נצרכה. כ) פי"א ה"ג. ל) וכן לקמן ח: [רש"ש].

תוספות ישנים

א) ופי"ל דהכא יש מחיצות גבוהות מתחון ואל"ל לגרף הגידוד אלא דאין אויר ר' ובמקקק לאיכא אויר ר' ממקום אחד הוי הר"מ אבל בסוכה לריך לגרף הגידוד ובוחר מג' לא מלטרף:

הגהות הב"ח

(ח) גמ' למעלה מעשרה טפחים כזורק בחור וכו' ויסיגן בה אמאי כזורק:

הגהות וציונים

ח) בכת"י נוסף בבותל דאית ביה חור ושאני צרור (ועיין רש"ש שגרס "ושאני" וכו' ולפנינו בגמ' "שאני" ולפי הכת"י אינו): ב) רש"ל מ"ז (גליון): ג) בכת"י נוסף על משהו: ד) בכת"י וכו' נעל"ה חזרה: ה) ציל ר' (רש"ש וכ"ה בדפו"ר): ו) נדצ"ל הרי הנך חורין רה"ר (ר"מ בגעט): ז) נדצ"ל אבל בחור כל שהוא ממש:

ליקוטי רש"י

בבותל. כמוקוי לה בדבילה שמינה ונדבקה. בזורק באויר. ופטור דלא נח ברשות הרבים דאין רשות הרבים למעלה מעשרה וכרשות היחיד נמי לא נח שאינו מקום מקוים שיהא רחבו ארבעה שהרי לא נח בראש הכותל אלא בפנים. בזורק בארץ. דאויר רשות הרבים הוא וחייב ומיון דאויר רשות הרבים הוא ונח בכל דהו מיחייב ורשותא לנעשה לא הוי לא כרמלית ולא מקום פטור דאיל ופפנין נח ולא נח בראשו שיהא מקום מוקים [לקמן צו:]. וחייב וכי אמר למטה מעשרה בזרוק ארבעה כרמלית וכאילו רחב ארבעה מקום פטור הייט בהשמים המקוים כגון גב לגיבה ולאלם כוכל לו שמוד דהכי מקוים מתשמיטיהו אבל אויר כגון פני הכותל דבר הנדבק בו לא הוי רשותא לנעשה אלא לי למטה מעשרה הוא הוי רשות הרבים גמור ואי למעלה מעשרה הוא אלא שלמי ביה רבים הוי אויר פעלמא מקום פטור כדתנן למעלה מעשרה טפחים כזורק כאויר ופטור [לעיל ע"א]. חקק בו. גומא בחלנא. ודשלימו לי'. כגון הגומא [סוכה ד.]. חורי רה"ר. כגון כותל הסמוך לרשות הרבים ויש

אמר אביי הכא באילן העומד כו'. תימה לר"י דטפי[2] מיתא ליה למימר דפליגי בדרב חסדא ורב חסדא כרבי אלעזר דאמרי דלא שייכא פלוגתייהו בדרב חסדא כ"ש דקשה לרב חסדא דהא מיכא בריימתא לקמן בהזורק (דף ק. ושם) דלא כרב חסדא דפליגי רבנן ורבי מאיר בזרק למעלה מעשרה ונח בחור כל שהוא דר"מ מחייב משום דאמרי' מוקקין להצלים והוי כמונח ע"ג מקום ד' והחכמים פוטרין אלמא סילהו מודו דבעינן מקום ד' ברה"ר ושמא י"ל דטעמא דרב חסדא דלא בעי' מקום ד' ברה"ר משום דאמרי' מיתא כמליא דמי[3] ואחייב כמונח על גבי מקום ארבעה אבל בכותל בעינן שיהא בחור ד' על ד':

רחבה ששה פטור. פר"ח דדוקא נקט ששה דדופני הכוורת יש בהן שני מושבין ולריך שיהא חור ד' בתוך הכוורת וגבוה י' אף ע"ג דאין חור גבוה י' אלא עם הצלים מלטרפין עם החור לענין גובה דהלכתא גידול ה' ומחילה ה' מלטרפין (עירובין דף נג. ושם) אף על גב דרש"י פי'[3] דגידול ה' וממילה ה' הייט שעשה ממילה ה' על בור עמוק ה' אין פירושו גרלאה דהא תנן (שם פ"י דף נט. ולקמן דף נט.) בור וחוליתו מלטרפין ואם כן היכי פליג רב חסדא לומר אין מלטרפין כיון דמתניתין היא ובכל גגות (עירובין נג.) אמרינן בהדיא דמודה רב חסדא בתחתונה דאיל ורואה פני י' אלא לריך לפרש דגידול ה' וממילה ה' הייט שעשה ממילה ה' על גבי הה' ואין גרלאה פירוש ל"ש דהא עומי חוליות הבור מלטרף נמי לחלל הבור לתרבעה משום דחזי למינח עליה מידי ולהשמטם כדאמר בפ' תלין (עירובין דף עח.) גבי מלאו כולו בימדות אלא ל"ל הא דנקט הכא ששה לא דק כדפירש"י: **רחבה** ששה פטור. שהכוורת עלמה נעשית הה"י כשמטות והוי כזורק מרשות היחיד לרה"י דרך הה"ר דפטור כדאמר לעיל (דף ד.) דלא יליף זורק ממוסיט ואפילו לר' עקיבא דאמר קלוטה כמי שהותה דמיא הכא פטור דכל מקום שהיא מונחת תשיב הה"י ב) השמא משמע דפשיטא ליה לאביי דמשיבא כאילו נחה אחר שנעשה הה"י וכפ' הזורק (לקמן נט.) בעי ר' יוחנן בור ט' ועקר ממנו חוליא והשלימו לי' והניחו ברה"ר עקירת חפץ ועשיית ממילה בהדי הדדי קאתו ומיחייב אי לא ואמ"ל כיון דלא הויא ממילה י' מעיקרא לא מיחייב בור י' ונתן לתוכו חוליא ומעטו מהו הנחת חפץ וסילוק ממילה כו' וא"כ אביי דפשיטא ליה ממלאכת דמבטל ממילה דקאמר התם בור ברה"ר עמוק י' ורוחב מ' חרק לתוכו ממלאכת וחלקו פטור משום דהשמא לא הויא רוחב ד' וכ"ש דפטור בעשיית ממילה משום דכיון דלא הויא ממילה עשרה מעיקרא לא מיחייב וא"כ הכא הוי ליה למיחייב מהאי טעמא כיון דלא הויא ממילה מעיקרא הרי נח ברשות הרבים ואחייב וי"ל דטעמא דאביי משום דלא תשיב לא עקירה ולא הנחה כי אתי בהדי הדדי והכא נמי לא תשיבה הנחה כיון דהנחה ועשיית ממילה בהדי הדדי קאתו והא דפשיטא ליה לרב יוחנן טפי בעשיית ממילה מבסילוק ממילה הייט משום דדילמא עקירה בעינן שתהא תשובה אבל בהנחה לא:

כפאה על פיה. גרלאה לריב"ל דלחרבא ששה קלי וכי איכא שבעה ומשהו אייב דכשמגיעות הממילות תוך שלש אין הממילות גבוהות י' ועוכי הצלים אין מלטרפין דבעינן ממילה הרשאה את אויר הכלי שיהא גבוה י' ואע"ג דהיכא דכוורת גבוה י' מלטרפין הצלים להיות על גבו הה"י כדאמר לעיל[2] גבי מת שאין תוכו י' י' וכיון דעל גבו הה"י פטור דזורק מ"מ כיון דאין גבוה י' אלא מחמת לבד אין אויר פחות מג' מלטרף אלא א"כ יהיו הממילות גבוהות י' לבד הצלים דלא אמרינן לבד אלא הממילות כדפירש בקונטרס תדע דבצלים למטה לא אמרי' לבד:

שבעה ומחצה פטור. דכשמגיעות הממילות תוך ג' יש שם ממילות עשרה לבד הצלים והרי הוא רשות היחיד ואחייב כמו בתחתה שעה ושוב אינו מתחייב אע"ג דלאחר מכן נופל ונטל ממנה הה"י ועשה כמונח ברה"י אבל אינו רחב ו' אפי' ז' ומחמה מייב דלא אמרי' לבד אלא בממילות וממילות דלא תשיב אם שם רחב ד' אבל כשאינו רחב ד' הרי הוא כשאר חפצים דעלמא ולא אמרינן לבד: **אי** אפשר לקרוביות של קנה שלא יעלו למעלה מי. ולאביי לא תשיב קרוביות ליתבא לגודו בתקוס פטור: **אמר** ליה וכן בגומא.

אמר אביי ברה"י דכ"ע לא פליגי כדרב חסדא אלא הכא באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לרה"ר וזרק ונח אנופו דרבי אמרי' שדי נופו בתר עיקרו ורבנן סברי לא אמרי' שדי נופו בתר עיקרו: אמר אביי זרק כוורת לרה"ר גבוהה י' ואינה רחבה ו' חייב רחבה ו' פטור רבא אמר אפי' אינה רחבה ו' פטור מ"ט אי אפשר לקרומיות של קנה שלא יעלו למעלה מעשרה כפאה על פיה שבעה ומשהו חייב שבעה ומחצה פטור רב אשי אמר אפי' שבעה ומחצה חייב מ"ט מחיצות לתוכן עשויות: אמר עולא עמוד תשעה ברה"ר ורבים מכתפין עליו וזרק ונח על גביו חייב מ"ט פחות משלשה מדרס דרסי ליה רבים משלשה ועד תשעה לא מדרס דרסי ליה ולא כתופי מכתפי תשעה ודאי מכתפין עילויה א"ל אביי לרב יוסף גומא מאי אמר ליה וכן בגומא רבא אמר בגומא לא מ"ט תשמיש על ידי הדחק לא שמיה תשמיש איתיביה רב אדא בר מתנא לרבא היתה קופתו מונחת ברה"ר גבוהה עשרה ורחבה ד' אין מטלטלין לא מתוכה לרה"ר ולא מרשות הרבים לתוכה פחות מכן מטלטלין וכן בגומא מאי לאו אסיפא לא אריש איתיביה

נתכוון

הטר לתרבעה משום דחזי למינח עליה מידי ולהשמטם כדאמר כפ' תלין (עירובין דף עח.) גבי מלאו כולו בימדות אלא ל"ל הא דנקט הכא ששה לא דק כדפירש"י: **רחבה** ששה פטור. שהכוורת עלמה נעשית הה"י כשמטות והוי כזורק מרשות היחיד לרה"י דרך הה"ר דפטור כדאמר לעיל (דף ד.) דלא יליף זורק ממוסיט ואפילו לר' עקיבא דאמר קלוטה כמי שהותה דמיא הכא פטור דכל מקום שהיא מונחת תשיב הה"י ב) השמא משמע דפשיטא ליה לאביי דמשיבא כאילו נחה אחר שנעשה הה"י וכפ' הזורק (לקמן נט.) בעי ר' יוחנן בור ט' ועקר ממנו חוליא והשלימו לי' והניחו ברה"ר עקירת חפץ ועשיית ממילה בהדי הדדי קאתו ומיחייב אי לא ואמ"ל כיון דלא הויא ממילה י' מעיקרא לא מיחייב בור י' ונתן לתוכו חוליא ומעטו מהו הנחת חפץ וסילוק ממילה כו' וא"כ אביי דפשיטא ליה ממלאכת דמבטל ממילה דקאמר התם בור ברה"ר עמוק י' ורוחב מ' חרק לתוכו ממלאכת וחלקו פטור משום דהשמא לא הויא רוחב ד' וכ"ש דפטור בעשיית ממילה משום דכיון דלא הויא ממילה עשרה מעיקרא לא מיחייב וא"כ הכא הוי ליה למיחייב מהאי טעמא כיון דלא הויא ממילה מעיקרא הרי נח ברשות הרבים ואחייב וי"ל דטעמא דאביי משום דלא תשיב לא עקירה ולא הנחה כי אתי בהדי הדדי והכא נמי לא תשיבה הנחה כיון דהנחה ועשיית ממילה בהדי הדדי קאתו והא דפשיטא ליה לרב יוחנן טפי בעשיית ממילה מבסילוק ממילה הייט משום דדילמא עקירה בעינן שתהא תשובה אבל בהנחה לא:

כפאה על פיה. גרלאה לריב"ל דלחרבא ששה קלי וכי איכא שבעה ומשהו אייב דכשמגיעות הממילות תוך שלש אין הממילות גבוהות י' ועוכי הצלים אין מלטרפין דבעינן ממילה הרשאה את אויר הכלי שיהא גבוה י' ואע"ג דהיכא דכוורת גבוה י' מלטרפין הצלים להיות על גבו הה"י כדאמר לעיל[2] גבי מת שאין תוכו י' י' וכיון דעל גבו הה"י פטור דזורק מ"מ כיון דאין גבוה י' אלא מחמת לבד אין אויר פחות מג' מלטרף אלא א"כ יהיו הממילות גבוהות י' לבד הצלים דלא אמרינן לבד אלא הממילות כדפירש בקונטרס תדע דבצלים למטה לא אמרי' לבד:

שבעה ומחצה פטור. דכשמגיעות הממילות תוך ג' יש שם ממילות עשרה לבד הצלים והרי הוא רשות היחיד ואחייב כמו בתחתה שעה ושוב אינו מתחייב אע"ג דלאחר מכן נופל ונטל ממנה הה"י ועשה כמונח ברה"י אבל אינו רחב ו' אפי' ז' ומחמה מייב דלא אמרי' לבד אלא בממילות וממילות דלא תשיב אם שם רחב ד' אבל כשאינו רחב ד' הרי הוא כשאר חפצים דעלמא ולא אמרינן לבד: **אי** אפשר לקרוביות של קנה שלא יעלו למעלה מי. ולאביי לא תשיב קרוביות ליתבא לגודו בתקוס פטור: **אמר** ליה וכן בגומא.

אמר אביי הכא באילן העומד כו'. תימה לר"י דטפי[2] מיתא ליה למימר דפליגי בדרב חסדא ורב חסדא כרבי אלעזר דאמרי דלא שייכא פלוגתייהו בדרב חסדא כ"ש דקשה לרב חסדא דהא מיכא בריימתא לקמן בהזורק (דף ק. ושם) דלא כרב חסדא דפליגי רבנן ורבי מאיר בזרק למעלה מעשרה ונח בחור כל שהוא דר"מ מחייב משום דאמרי' מוקקין להצלים והוי כמונח ע"ג מקום ד' והחכמים פוטרין אלמא סילהו מודו דבעינן מקום ד' ברה"ר ושמא י"ל דטעמא דרב חסדא דלא בעי' מקום ד' ברה"ר משום דאמרי' מיתא כמליא דמי[3] ואחייב כמונח על גבי מקום ארבעה אבל בכותל בעינן שיהא בחור ד' על ד':

רחבה ששה פטור. פר"ח דדוקא נקט ששה דדופני הכוורת יש בהן שני מושבין ולריך שיהא חור ד' בתוך הכוורת וגבוה י' אף ע"ג דאין חור גבוה י' אלא עם הצלים מלטרפין עם החור לענין גובה דהלכתא גידול ה' וממילה ה' מלטרפין (עירובין דף נג. ושם) אף על גב דרש"י פי'[3] דגידול ה' וממילה ה' הייט שעשה ממילה ה' על בור עמוק ה' אין פירושו גרלאה דהא תנן (שם פ"י דף נט. ולקמן דף נט.) בור וחוליתו מלטרפין ואם כן היכי פליג רב חסדא לומר אין מלטרפין כיון דמתניתין היא ובכל גגות (עירובין נג.) אמרינן בהדיא דמודה רב חסדא בתחתונה דאיל ורואה פני י' אלא לריך לפרש דגידול ה' וממילה ה' הייט שעשה ממילה ה' על גבי הה' ואין גרלאה פירוש ל"ש דהא עומי חוליות הבור מלטרף נמי לחלל הבור לתרבעה משום דחזי למינח עליה מידי ולהשמטם כדאמר כפ' תלין (עירובין דף עח.) גבי מלאו כולו בימדות אלא ל"ל הא דנקט הכא ששה לא דק כדפירש"י: **רחבה** ששה פטור. שהכוורת עלמה נעשית הה"י כשמטות והוי כזורק מרשות היחיד לרה"י דרך הה"ר דפטור כדאמר לעיל (דף ד.) דלא יליף זורק ממוסיט ואפילו לר' עקיבא דאמר קלוטה כמי שהותה דמיא הכא פטור דכל מקום שהיא מונחת תשיב הה"י ב) השמא משמע דפשיטא ליה לאביי דמשיבא כאילו נחה אחר שנעשה הה"י וכפ' הזורק (לקמן נט.) בעי ר' יוחנן בור ט' ועקר ממנו חוליא והשלימו לי' והניחו ברה"ר עקירת חפץ ועשיית ממילה בהדי הדדי קאתו ומיחייב אי לא ואמ"ל כיון דלא הויא ממילה י' מעיקרא לא מיחייב בור י' ונתן לתוכו חוליא ומעטו מהו הנחת חפץ וסילוק ממילה כו' וא"כ אביי דפשיטא ליה ממלאכת דמבטל ממילה דקאמר התם בור ברה"ר עמוק י' ורוחב מ' חרק לתוכו ממלאכת וחלקו פטור משום דהשמא לא הויא רוחב ד' וכ"ש דפטור בעשיית ממילה משום דכיון דלא הויא ממילה עשרה מעיקרא לא מיחייב וא"כ הכא הוי ליה למיחייב מהאי טעמא כיון דלא הויא ממילה מעיקרא הרי נח ברשות הרבים ואחייב וי"ל דטעמא דאביי משום דלא תשיב לא עקירה ולא הנחה כי אתי בהדי הדדי והכא נמי לא תשיבה הנחה כיון דהנחה ועשיית ממילה בהדי הדדי קאתו והא דפשיטא ליה לרב יוחנן טפי בעשיית ממילה מבסילוק ממילה הייט משום דדילמא עקירה בעינן שתהא תשובה אבל בהנחה לא:

כפאה על פיה. גרלאה לריב"ל דלחרבא ששה קלי וכי איכא שבעה ומשהו אייב דכשמגיעות הממילות תוך שלש אין הממילות גבוהות י' ועוכי הצלים אין מלטרפין דבעינן ממילה הרשאה את אויר הכלי שיהא גבוה י' ואע"ג דהיכא דכוורת גבוה י' מלטרפין הצלים להיות על גבו הה"י כדאמר לעיל[2] גבי מת שאין תוכו י' י' וכיון דעל גבו הה"י פטור דזורק מ"מ כיון דאין גבוה י' אלא מחמת לבד אין אויר פחות מג' מלטרף אלא א"כ יהיו הממילות גבוהות י' לבד הצלים דלא אמרינן לבד אלא הממילות כדפירש בקונטרס תדע דבצלים למטה לא אמרי' לבד:

שבעה ומחצה פטור. דכשמגיעות הממילות תוך ג' יש שם ממילות עשרה לבד הצלים והרי הוא רשות היחיד ואחייב כמו בתחתה שעה ושוב אינו מתחייב אע"ג דלאחר מכן נופל ונטל ממנה הה"י ועשה כמונח ברה"י אבל אינו רחב ו' אפי' ז' ומחמה מייב דלא אמרי' לבד אלא בממילות וממילות דלא תשיב אם שם רחב ד' אבל כשאינו רחב ד' הרי הוא כשאר חפצים דעלמא ולא אמרינן לבד: **אי** אפשר לקרוביות של קנה שלא יעלו למעלה מי. ולאביי לא תשיב קרוביות ליתבא לגודו בתקוס פטור: **אמר** ליה וכן בגומא.

אמר אביי ברה"י דכ"ע לא פליגי כדרב חסדא אלא הכא באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לרה"ר וזרק ונח אנופו דרבי אמרי' שדי נופו בתר עיקרו ורבנן סברי לא אמרי' שדי נופו בתר עיקרו: אמר אביי זרק כוורת לרה"ר גבוהה י' ואינה רחבה ו' חייב רחבה ו' פטור רבא אמר אפי' אינה רחבה ו' פטור מ"ט אי אפשר לקרומיות של קנה שלא יעלו למעלה מעשרה כפאה על פיה שבעה ומשהו חייב שבעה ומחצה פטור רב אשי אמר אפי' שבעה ומחצה חייב מ"ט מחיצות לתוכן עשויות: אמר עולא עמוד תשעה ברה"ר ורבים מכתפין עליו וזרק ונח על גביו חייב מ"ט פחות משלשה מדרס דרסי ליה רבים משלשה ועד תשעה לא מדרס דרסי ליה ולא כתופי מכתפי תשעה ודאי מכתפין עילויה א"ל אביי לרב יוסף גומא מאי אמר ליה וכן בגומא רבא אמר בגומא לא מ"ט תשמיש על ידי הדחק לא שמיה תשמיש איתיביה רב אדא בר מתנא לרבא היתה קופתו מונחת ברה"ר גבוהה עשרה ורחבה ד' אין מטלטלין לא מתוכה לרה"ר ולא מרשות הרבים לתוכה פחות מכן מטלטלין וכן בגומא מאי לאו אסיפא לא אריש איתיביה

נתכוון

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [לעיל ד:]. ב) [פס ופ"ק]. ג) [עירובין לא.]. ד) עיין סוכה יח., ה) לקמן צז., ו) ועיין תוס' לעיל ה. ד"ה כאן ולקמן יא: ד"ה אלא הדף קנה. ד"ה למטה, ז) לעיל ה ריש ע"א ושע"ב. ח) בריטין טו:, ט) ז ע"ב.

תוספות ישנים

א) ולא נסיתי דלמסמן מיסת שסיי מוליאין לרשויות כגון מרין ומזמתות:

ב) ועוד דכל למעלה מי' פטור ר"ש:

הגהות הב"ח

י) רש"י ד"ה ז' ומשמו וכו' הלכה למשה מסיני דלמאי' לגוד אפי' הכי חייב דכי מטיא כל"ל ומיכא אמאי כולה מיתא בריה"ר ממקן:

גליון הש"ס

[מכמ"ר רש"י ד"ה שדי נופו וכו' ודרב חסדא דלא כרבי ודלא כרבנן. ומיולא מה מעליונין קל ע"כ]: שם ד"ה רחבה וכו' שהיו זורקין מרחביהן. עי' לקמן לי ע"ב דלמסקנא אמרינן דלא מלינו שסיי זורקין מחטין ול"ע: שם ד"ה מכתפין עילויה וכו' בין רחב בין קצר. עי' לקמן נא ע"ב ברש"י ד"ה אי מיתא ול"ע:

ליקוטי רש"י

תשמיש. לרמים על ידי הדחק כגון נטמא תשעה ברשות הרבים. לא שמיה תשמיש. אף על גב דמיתא לאלטעי מיה כמיתא ומוקדת לא הי תשמיש למיהי הכא גומא רשות הרבים (לקמן קו:).

הגהות וציונים

מ) מהר"ם בנעגו כתב דע"ל בדרב חסדא, ולכאורה כ"ה ללישנא קמא ברש"י ובתוס' לעיל ד ע"ב ד"ה באילן הגיריסא כדרב חסדא אולם עיין ברש"ש דרש"י ותוס' דהכא גרסו בגמרא אמר אביי הכא באילן וכו' והשאר לא גרסו: כ) עיין מהרש"א דלישנא בתרא מיירי אפילו אין בעיקרו ד'. כפי' התוס' לעיל ד ע"ב ד"ה באילן, ועי' ר"ח כאן: ג) נדצ"ל ואמרינן: ד) צ"ל דשמי דהי ניחא ליה (מהר"ם בנעגו): ה) ד"ה אי אפשר צ"ל קודם ד"ה כפאה (באה"מ):

עין משפט נר מצוה

מא א מי' פ"ד מהל' שבת הלכה יח:

מב ב מי' שם הל' יט טוש"ע ס"ח סי' שמה סעיף ו:

מג ג מי' שם הלכה יט סמג לאוין סה:

מד ד מי' שם הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סעיף יחד:

מה ה שם סעיף יח:

רבינו חננאל

אמר אביי ברה"י כ"ע לא פליגי דרה"י עולה עד לרקיע והכא באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לרה"ר וזרק ונח אנופו דרבי אמרי' שדי נופו בתר עיקרו ורבנן סברי כיון דנופו ברה"ר נוטה מרה"ר לרה"ר זרק ולא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו וקי"ל כחכמים: אמר אביי זרק כוורת לרה"ר גבוה עשרה ורחבה ששה פטור כו'. חזינן לרבותא מגאנים פי' שמונה זו וכן אמרו כוורת זו עשויה ממחצלת של קנים והיא עגולה והיא צריכה ששה מפני שתחתיה לא יעשה משוה מרובע אלא מגלגל ומהיות בין זרת לזרת ד' שפחים והוא משופע ועולה ומצא יתרונן ב"ש ואילו היתה מרובעת משוה לא מרובעת אלא רוחב ד"ש ולא הצריכה ר"ש אלא במשופע כדי שימצא בה ד' משורין. ואנן קיבלנו מרבנן זכר אדונינו לברכה כי כוורת זו היא עגולה וצריך להיות חללה ג) ר' שפחים על ר' שפחים מרובעות כדי להיחשב מקום רשות כפני עצמה ואילו לא היה לה חלל כן ד' על ד' דיי לה מיהו כיון שיש בה חלל אינה חשובה רשות כפני עצמה עד שיהו בחללה ר' על ד' שפחים מרובעות וכוורת זו עם כחליה יש בה ר' שפחים על ר' שפחים מה' אצבעות בשפח נמצאר בה ר' אצבעות חסר אצבע עובי כחלה סביבותיה כשתסיר ממנה בעובי הכל אצבע לכל רוח נמצא חללה כ"ח אצבע על כ"ח אצבע וכל אצבע היא חומש שפח שכן יסדנו החשבון חמש אצבעות בשפח וקיימא לן בהדיא בחשבון מדוקדק כל אמתא ברבוע אמתא ותרי חומשי באלכסונא כשתחלק אלו כ"ח אצבעות לר' שפחים לכל שפח ה' אצבעות ובי' אצבעות יתרון האלכסון על המרובע יבא ד' אצבעות לכל שפח נמצאר כ"ח אצבעות ד' שפחים על ד' שפחים חללה בה כוורת בלא תוספת ובלא נירעון ולא אמרנו ה' אצבעות בשפח ממש אלא לפי שנוח לנחלמד לבא החשבון הזה בלבו אבל אם תעשהו ר' שפחים לפי חשבון תתריא עובי הכחלים אלו דברי אביי. ורבא אמר אפילו אין רחבה ר' פטור אי אפשר לקרומיות של קנים שלא (יעלו) למעלה מי' וקי"ל דלמעלה מי' אין צריך ד' על ד' אלא אפי' קנה עולה למעלה מי' שפחים זורק

נתן על גביו פטור. **כפאה על פיה** זורק אם גבוהה ד' ומשהו חייב כי ד' ומשהו וג' חסר משהו הרי עשרה ובעת חשלום למחיצות עשרה נחה על הקרקע לפיכך חייב. אבל אם הוא שבעה וחצי ושלשה פחות משהו הנה עשרה ועוד נמצאת בעת שנוחה בארץ גבוהה מי' שפחים ואין רה"ר למעלה מי' ונמצא כמוציא מרה"ר לרה"ר. **רב אשי אמר** אפי' ד' ומחצה חייב שהמחיצות לתוכה הן עשויות ומכפנים אחה צריך ר' שפחים בזמן שנחה קרקעיתה בארץ והמחיצות עולות מי' שפחים אבל מהוספת נמצאת שנחה ע"ג קרקעיתה בהגעת קרומיות של קנים בארץ בפחות מעשרה שפחים חייב: **אמר עולא עמוד תשעה ברשות הרבים** ורבים מכתפין עליו וזרק ונח על גביו חייב מ"ט דכל פחות מג' רבים דורסין אותו וכארעא חשוב לפיכך הזורק ונח על גביו חייב כמו ג' ולמעלה אינו נדרס שיותר הוא אדם בסיעתות וגם אין מכתפין בו שאין גבוה עד התחף לפיכך אינו תשמיש הרבים כלל ואינו רשות הרבים אלא הוא כבר מלית פטור. אבל אם זה העמוד גבוה תשעה שפחים ודאי רבים מכתפין עליו וכרשות הרבים הוא והזורק מרשות היחיד ונח על גביו פטור והזורק מרשות היחיד ונח על גביו חייב. גומא פחות מעשרה מאי. רב יוסף אמר דין הגומא כדין העמוד גומא ט' שפחים ברה"ר הוא כמו העמוד. רבא אמר גומא לא מ"ט חילוף ע"י הדחק אבל תשמיש ע"י הדחק לאו שמיה תשמיש לפיכך אינה כרה"ר. **ומותבינן עליה** דרבא מהא היתה קופתו מונחת ברה"ר גבוהה י' ורחבה ד' אין מטלטלין מתוכה לרה"ר ולא מרה"ר לתוכה כלומר ברה"ר הוא פחות מכאן מטלטלין וכן בגומא כלומר מטלטלין מתוכה לרה"ר כי ברה"ר הוא כמו עמוד ט' שפחים. ומשני לא כי קחני וכן בגומא אגבהה י' ורחבה ארבע קחני.

ראסיקנא

חשבן שלמה על **רבינו חננאל** מ) נרלאה מפטנו דע"ל ול"ל חללה ד' עשפחים על ד' עשפחים וכן מפקיע מפ"ש מפמוך וכ"ה מתוס' כמנו: נ) נרלאה דע"ל ואלו לא היה לה חלל מלל דיי לה:

הדפסה בראולוצית מסך - להדפסה איכותית מן התכנה

נתכוון לשבות ברה"ר. המערב עירובי מחומין עירובו קונה לו שמתמה שם שיכול לילך משם לכל רוח אלפים כאילו שבת שם ולריך שיתכוון לקנות שביתתו במקום שיכול לאכול שם עירובו אם היה רוצה לאוכלו שמתוך כן מועיל לו עירובו לקנות שביתה במקום פיתא גורס דהתם שייך אינים ואע"פ שהוא מתוכון לשבות ברה"ר והניח עירובו בבור למטלה מי' טפחים עירובו עירוב למטה מי' טפחים אין עירובו עירוב היכי דמי אילימא בבור דאית ביה עשרה ולמעלה דדלאי ואותביה ולמטה דתתאי ואותביה מה לי למעלה ומה לי למטה הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר הוא אלא לאו בבור דלית ביה עשרה וקתני עירובו עירוב אלמא תשמיש על ידי הדחק שמיה תשמיש זמנין משני ליה הוא ועירובו בכרמלית ואמאי קרי לה רה"ר לפי שאינה רשות היחיד[6] וזמנין משני ליה [א]הוא ברה"ר ועירובו בכרמלית ורבי היא [ב]דאמר [ג]כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות ולא תימא דחויי קא מדחינא לך אלא דוקא קאמינא לך [ד]דתנן [ה]אם היה רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו הזורק לתוכה ד' אמות חייב וכמה הוא רקק מים פחות מי' טפחים ורקק מים שרה"ר מהלכת בו הזורק לתוכו ד' אמות חייב בשלמא רקק רקק תרי זימני חד בימות החמה וחד בימות הגשמים וצריכא דאי אשמעינן בימות החמה דעבידי אינשי לקרורי נפשיהו אבל בימות הגשמים אימא לא ואי אשמעינן בימות הגשמים אגב דמטניף מקרי ונחית אבל בימות החמה לא צריכא אלא היולך תרי זימני למה לי אלא לאו ש"מ היולך על ידי הדחק שמיה היולך תשמיש על ידי הדחק לא שמיה תשמיש ש"מ אמר רב יהודה [ז]האי זירזא דקני רמא וזקפיה רמא וזקפיה לא מיחייב עד דעקר ליה אמר מר [ז]אדם עומד על האסקופה נוטל מבעה"ב ונותן לו נוטל מעני ונותן לו האי אסקופה מאי אילימא [ח]אסקופת רה"ר נוטל מבעל הבית הא מפיק מרה"י לרה"ר ואלא אסקופת רה"י נוטל מן העני הא קא מעייל מרה"ר לרה"י אלא אסקופת כרמלית נוטל ונותן לכתחלה סוף סוף איסורא מיהא איתא [ט]אלא אסקופה מקום פטור בעלמא הוא כגון דלית ביה ד' על ד' וכי הא [י]דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מקום שאין בו ד' על ד' טפחים מותר לבני רשות היחיד ולבני רשות הרבים לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו אמר מר ובלבד שלא יטול מבעל הבית ונותן לעני מעני ונותן לבעל הבית [יואם נטל ונתן שלשתן פטורין לימא תיהוי תיובתא דרבא [יא]דאמר רבא [יב]המעביר חפץ מתחילת ד' לסוף ד' ברשות הרבים אע"פ שהעבירו דרך

נתכוון לשבות ברה"ר והניח עירובו בבור למטלה מי' טפחים עירובו עירוב למטה מי' טפחים אין עירובו עירוב היכי דמי אילימא בבור דאית ביה עשרה ולמעלה דדלאי ואותביה ולמטה דתתאי ואותביה מה לי למעלה ומה לי למטה הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר הוא אלא לאו בבור דלית ביה עשרה וקתני עירובו עירוב אלמא תשמיש על ידי הדחק שמיה תשמיש זמנין משני ליה הוא ועירובו בכרמלית ואמאי קרי לה רה"ר לפי שאינה רשות היחיד[6] וזמנין משני ליה [א]הוא ברה"ר ועירובו בכרמלית ורבי היא [ב]דאמר [ג]כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות ולא תימא דחויי קא מדחינא לך אלא דוקא קאמינא לך [ד]דתנן [ה]אם היה רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו הזורק לתוכה ד' אמות חייב וכמה הוא רקק מים פחות מי' טפחים ורקק מים שרה"ר מהלכת בו הזורק לתוכו ד' אמות חייב בשלמא רקק רקק תרי זימני חד בימות החמה וחד בימות הגשמים וצריכא דאי אשמעינן בימות החמה דעבידי אינשי לקרורי נפשיהו אבל בימות הגשמים אימא לא ואי אשמעינן בימות הגשמים אגב דמטניף מקרי ונחית אבל בימות החמה לא צריכא אלא היולך תרי זימני למה לי אלא לאו ש"מ היולך על ידי הדחק שמיה היולך תשמיש על ידי הדחק לא שמיה תשמיש ש"מ אמר רב יהודה [ז]האי זירזא דקני רמא וזקפיה רמא וזקפיה לא מיחייב עד דעקר ליה אמר מר [ז]אדם עומד על האסקופה נוטל מבעה"ב ונותן לו נוטל מעני ונותן לו האי אסקופה מאי אילימא [ח]אסקופת רה"ר נוטל מבעל הבית הא מפיק מרה"י לרה"ר ואלא אסקופת רה"י נוטל מן העני הא קא מעייל מרה"ר לרה"י אלא אסקופת כרמלית נוטל ונותן לכתחלה סוף סוף איסורא מיהא איתא [ט]אלא אסקופה מקום פטור בעלמא הוא כגון דלית ביה ד' על ד' וכי הא [י]דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מקום שאין בו ד' על ד' טפחים מותר לבני רשות היחיד ולבני רשות הרבים לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו אמר מר ובלבד שלא יטול מבעל הבית ונותן לעני מעני ונותן לבעל הבית [יואם נטל ונתן שלשתן פטורין לימא תיהוי תיובתא דרבא [יא]דאמר רבא [יב]המעביר חפץ מתחילת ד' לסוף ד' ברשות הרבים אע"פ שהעבירו דרך

ואי אשמועינן בימות הגשמים

נוכל לומר דוכן בגומא הייט כלומר אפי' (ו) בגזה ט' הוי רה"ר דמכתפין בה ע"י הדחק וכ"ש פחות מתשעה דיותר טוח להשתמש בה וכן משמע בסמוך דקאמר אבריימתא דמיימי מאי לאו וכן בגומא אסיפא משמע דכל פחות מי' מטלטלין כמו בקופה[2]: כו'. בגריסותא הדא בגיא דלא תנא הדא זימנא רקק הוה מוקמינא ליה בדדמי ליה להכי תנא תרי זימני רקק אלא כיון דמשכחת לריסותא עביד כאילו תנא בגריימתא[3] בהדיא רקק בימות החמה ורקק בימות הגשמים[4]:

לא מיחייב עד דעקר ל"י ממקומו. תימה מאי קמ"ל פשיטא דלא מיחייב כיון דלא עקר ועוד מה שייך הכא הך מילתא וי"ל דקמ"ל דאע"ג דדרך להוליכם בענין זה אינו קלין לטשלן והוי כמו שומר לכתף (ג) דאמרי' לעיל (דף ה:) דחייב אפ"ה פטור ומשום דלעיל איירי בכיתוף עמוד ט' ברה"ר וכרים מכתפים עליו נקט ליה הכא ודוקא רמא וזקפיה דכשהיה לאשו האחד חוץ לד' אמות עדיין לאשו השני מונח בתוך ד' וכשמזיז ומשליך לאשו [הב'] חוץ לד' אמות עדיין אינו מתחייב דהוי כמגרר החפץ עד שהוציא לאשו החפץ חוץ לד' אמות והיינו דאע"פ שמחזיר ומושכו לתוך פטור שלא נעשית המלאכה בגמר אמת אבל אם אם מגרר זירזא דקני בגמר אמת עד חוץ לד' אמות אז מרה"י לרה"ר לא חייב כדאמרינן (לקמן המלגיע דף לח:) בגוגב כיס בשבת היה מגרר ויוצא פטור משום דאיסור שבת ואיסור גניבה בתין כאחד ואומר ר"י דאם מגלגל חבית ד' אמות ברה"ר או מרה"י לרה"ר חייב דהוי כמו מגרר דאינו אבל אם מגלגל חבית ד' אמות ברה"ר לא נהירא דא"כ ה"ל למיפרך מרבנן דאמרי (לעיל דף ה:) המוציא מחבות לפלטיא דרך סטיו חייב ומאי פריך נמי לימא תהוי חיובא דרבא לימא הא רבנן קיימי כוותיה ועוד דבהמוצא תפילין (עירובין דף לח:) תנן עומד אדם ברה"י ומטלטל ברה"ר ובלבד שלא יוציא חוץ לד' אמות ודייק בגמרא הא הוציא חייב חטאת לימא מסייע ליה לרבא דאמר רבא המעביר כו' ולפי' הקו' מה ענין זה לזה לכך נראה כפי' ר"ח דמפ' שהעבירו דרך עליו שהעבירו לפניו[5] נגד גופו דה"א כיון שהגיע כנגדו הוי כמונח ונמצא שלא העביר ד' אמות יחד ומשני התם לא נח אלין זה הנחה [דרך עלמו[6]]: אף

הדר תגייה דוקא שיהא הילוך לרחים דאף על גב דע"י הדחק הוא שמיה הילוך אבל אם היה עורך רחים לתשמיש לא תשיב רשות לרחים: זירזא דקני. חבילה של קנים מרוכים: רמא וזקפיה רמא וזקפיה. הוליכו אמות הרבה ברשות הרבים כענין הזה שלא נעלו כולו מן הקרקע אלא זקפו והשליכו ואחז וזקפו והשליכו אין זו עקירה: אסקופת רשות הרבים. כגון אסקופת מבוי שאין עליה מקרה ואין גבוה ג' מן הקרקע ולחי של מבוי לפנים הימנה: רשות היחיד. כגון שומדת תחת המקרה או לפנים מן הלחי או גבוהה י' ורחבה ד': אסקופת כרמלית. אינה גבוהה י' אלא רחבה ד' היכי[8] קחני טוטל לכתחילה סוף סוף איסור דרבנן איכא: מקום פטור. מקום שאין בו ארבעה על ארבעה הוא[9] מקום מסויים שיש לו רחב רחב קלת וגבוה ג' ושומד סמוך לרשות היחיד ולרה"ר והכי מוקים לה בעירובין[10] בגבוה ג': ובלבד שלא יחליפו. והכי נמי קחני לעיל [11] ובלבד שלא יטול מן העני ויתן לבעל הבית: דרך

הדחק כגון גומא תשמיש ברשות הרבים אף על גב דמיא לאשטוחי מיא כומתא וקודרא לא הוי תשמיש למיהוי הכא גומא רשות הרבים מעמוד תשמיש שברשות הרבים מכתפין עליו דאמריגן בפרק קמא דהוי רשות הרבים (לקמן קו:). אלא אסקופה מקום פטור בעלמא הוא. זה מקום פטור שהוכר למעלה שאינו תשוב רשות לעצמו לפי שאינו רחב ארבעה כדמפרש לקמן ומטל אחל רשות הרבים ודאחל רשות היחיד ואחל רשות הרבים (לעיל דף ו.). מקום שאין בו ארבעה על ארבעה. שומד בין רשות הרבים לרשות היחיד ואילו ומקום הוא ומטל לתכה אחמר נמשכים הוא ומטל לתכה ומיהו מקום פטור (עירובין ט.). מקום שאין בו ארבעה רוחב ושומד בין רשות היחיד לרשות הרבים ויש לנו היכר כגון גנות מן הארץ שלמה ואילו היה רוחב ארבעה היה נקרא רשות לעצמו והיא כרמלית ואסור לכתף ומקום פטור ומותר לכתף ולכתף לכתף עליו מתפיר שלמן [שם עז.]. אבתף עליו. מטאות. ובלבד שלא יחליפו. אלא לומרו דקא מעיל מרשות הרבים לרשות היחיד ואתי למיסרי הוצאה בשבת [שם ט.]. דרבנן היא דאילו מיחזא ליכא דעניין עקירה מרשות זו והנחה לרשות זו והכא עקירה מרשות הרבים והנחה לתקנה מקום פטור ושקילה ממקום פטור והנחה לרשות הרבים גמורה [שם עז.]. ובלבד שלא יטול כו'. דמלגל מאיסורי שבת לכתחלה לגרום הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים וגזירה דילמא אתי לאקולי ולאפוקי לרשות היחיד מרשות הרבים (לעיל שם).

עין משפט נר מצוה

מז א מי' ט"ו מהלכות עירובין הל' ט סמג עשין רכגון ז טוש"ע א"ח סי' תנו סעיף ב:

מז ב מי' פכ"ד מהל' שבת הלכה י טוש"ע א"ח סי' שז סעיף כב וסי' שמה:

מח ג מי' פי"ד מהל' שבת הלכה כד:

מט ד מי' פי"ג מהל' שבת הלכה יח:

נ ה מי' פי"ד מהלכות שבת הלכה טו סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שמו סעיף ה:

נא ו מי' שם הל' מו:

נב ז מי' פי"ב מהל' שבת הלכה יד:

רבינו חננאל

ואסיקנא היולך ע"י הדחק שמיה הילוך תשמיש ע"י הדחק לאו שמיה תשמיש כרבא. והא דאמר רב יהודה זירזא דקני. פי' חבילת קנים רמא וזקפה כגון שהיתה מוטלת [ע"ג הקרקע] והגביה הקצה האחת והאחרת מונחת ע"ג קרקע והעמידה והשליכה אפי' כל היום לא נתחייב שהרי לא הגביהה כלל ואינו חייב עד דעקר ומנח הנחה היא: הא דא"ר יוחנן מקום שאין בו ד' על ד' שפחים מותר לבני רה"ר ולבני רה"י לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו מרשות זה לזה ועל זה הדרך העמדנו זה הבריתא דתניא אדם עומד על האסקופה נוטל מבעל הבית ונותן לו נוטל מן העני ונותן לו ובלבד שלא יטול מבעל הבית ויתן לעני ולא מן העני ויתן לבעל הבית כגון זה הוא שא"ר יוחנן שלא יחליפו. ולא יטול מבעל הבית ויתן לעני כו' ואם נטל מבעה"ב ונתן לעני או מן העני ונתן לבעה"ב פטור. ואמרים נימא תהוי תיובתא דרבא. רשינן

רב נסים גאון

זמנין משני ליה [הוא] ברה"ר ועירובו בכרמלית ור' היא דאמר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות. ועיקר דבריו של ר' בברייתא במס' עירובין בפרק בכל מערבין (דף לג) דתניא נתנו באילן

הגהות וציונים

ל) בכת"י וחיכי קתני:

ב) נדצ"ל דהוא (באורות המים, ב"ש); ג) כמו בקופה מיהו האי וכן דקייטינן ביה לפ"ז לאו דוקא כצ"ל והוא סוף דיבור רש"ל (גליון);

ד) היא משנה ערוכה לקמן ק ע"ב (רש"ש ע"י"ש); ה) למנ' מימינו לשמאלו נגד גופו דסלקא דעתך אמינא כיון שהגיע כצ"ל רש"ל (גליון) אולם המהרש"א והמהרי"ם מקייימים הגירסא שלפנינו, ועי' רש"ש;

ו) נ' רש"ל (גליון):

מסורת הש"ס עם הוספות

ל) כספרות עולא לעיל ר.. ב) עירוכין לב: לד: לה. [עה:]. ג) לקמן קג. ד) [לעיל ו.]. ה) עירוכין ט. עז. פה: קח.. ו) עירוכין לח. ע"ש לט. ע"ש, ז) עיין עירובין עג ריש ע"א, ועוד שם בענא מינה וכו' בני בי רב רבר, ח) עיין עירובין לב:, ט) ט., י) ו., כ) [וע"ש תוס' חולין לד ד"ה ולא אשמעינן ותוס' פנסדרין פג: ד"ה וטטל יום וחוק' שבתים ח. ד"ה הג"ה וכו' וקל"ש פתוס' יומות כג. ד"ה ולא אשמועינן].

תוספות ישנים

א) הוס מלי למימר דע"כ אסקופה מקום פטור הוא דהא אמרי לא מי מקום פטור ומיהו אמאי נמי לא פי' דבגוגב ג' ואינו רחבה ד' ומ"כ לא הא לפרש לאחוז מקום פטור ואמאי מרשה שמעינן ליה עמוד גבוה י' ונחבה ד' דהוי הי"ל אבל אין רחב ד' הוי מקום פטור:

הגהות הב"ח

(ל) תוס' ד"ה אמר ליה וכו' כלומר אפי' במוך ט' הוי רה"ר דמשתמשים בה על ידי הדחק:

(ב) ד"ה לא וכו' כמו עומד לכתף תוך ד' אמות דאמרי' לעיל:

(ג) ד"ה לימא וכו' פירש"י. ר"ג מי' פרק המולא המילין דף לח תוס' ד"ה והאמר:

ליקוטי רש"י

הוא במקום אחר ועירובו במקום אחר. דגמקום שנתכוון לשבות שם סיל שבתתו וכיון דאי הוי מני למיקבל עירובים ומיכלים בשבת שבעירוב אזכה לו דהייט בים"ם לא מלי מקבל דמייתי מרשות היחיד לרשות הרבים לא הוה עירובו עירוב [עירובין לב.]. ורבי היא. דאמר בפרק בכל מערבין (עירובין לב:) הנתן עירוב המומין כאילן קנה עירוב דהתם בשעת מעשה מקנא שבתה דהא השמשות הוא ודבר שהוא מעשה שבת כגון שמוש המחובר לא גזרו עליו בין השמשות [שם עח.]. בין השמשות. שהיה שעת קניית עירוב וכיון דהשתא שעתא מלי מקבל ליה מנלאת שעורה הרחוים לו בתוחה שעה [הוא] ומו לא אימתא. לא גזרו עליו בין השמשות הכיון דבין השמשות שפיקה הוא ושבת דרבנן הוא לא גזור [שם לב.]. ובמה הוא רקק מים. כתה שומקו דנעמא אמתי רשות הרבים הוא ולא נעשה כרמלית. אלא לאו ש"מ. דנקט תרי זימני רשות הרבים מהלכת בו מד לעיתמא דאי אין רגילין לכלך בו פעור ומי רגילין לכלך בו מייב ואף על גב דהיולך על ידי הדחק הוא ומד לאשמעינן דדוקא שיולך על ידי הדחק שמיה היולך אבל אם תשמיש ברשות הרבים לא תשמיש ברשות הרבים כמו שם [שם ט.]. דרבנן הוא דאילו מיחזא ליכא דעניין עקירה מרשות זו והנחה לרשות זו והכא עקירה מרשות הרבים והנחה לתקנה מקום פטור ושקילה ממקום פטור והנחה לרשות הרבים גמורה [שם עז.]. ובלבד שלא יטול כו'. דמלגל מאיסורי שבת לכתחלה לגרום הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים וגזירה דילמא אתי לאקולי ולאפוקי לרשות היחיד מרשות הרבים (לעיל שם).

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - ג שבת תלמוד בבלי עמוד מס : 28 הודפס ע"י אוצר החכ